

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.023/2016/4.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Döme Attila előadó bíró

. Zumbók Péter bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

. Szász Anita Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szász Anita ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

. Péchy Kristóf ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Óvárosi Törvényszék 73.Pf.638.846/2015/8-I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

II. és III. Kerületi Bíróság 4.P.23.343/2013/41.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét - az alperes perköltség fizetési kötelezettségét mellőző és a kereseti illeték fizetésére kötelező rendelkezésre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletének a nem vagyoni kártérítésre és a perköltségviselésre vonatkozó részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 60.000 (hatvanezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget, és térítsen meg az államnak további 180.000 (száznyolcvanezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2010. december 9-én gyalogosan közlekedett, amikor az alperes által biztosított gépjármű elütötte. A baleset következtében a III. hátcsigolya testének törését, a bal oldali

bokaízület háromszoros, elmozdulással járó törését, a jobb felső végtag részleges bénulását, a fejtető zúzott sebzését, a bal alkar és csukló zúzódását, a bal váll zúzódását, a bal sarok felületi hámsérülését szenvedte el. A mentők a H. Kórház Traumatológiai Osztályára szállították, ahonnan az Sz. Kórházba került, itt megműtötték, töréseit rögzítették, sebeit ellátták.

- [2] A felperes nyakcsigolya törése enyhe-közepes nyaki gerincmozgások beszűkülésével, időszakos fájdalmával gyógyult, míg a jobb felső végtagja enyhe fokú idegrendszeri maradványtünettel. A bal oldali többszörös ízületi bokatörése enyhe fokú mozgásbeszűküléssel és enyhe fokú porckárosodással, ún. poszttraumás arthrosissal gyógyult, a boka tájéka duzzadt, terhelésre fájdalmat okoz. A felperesnek a balesettel összefüggésben 13%-os össz-szervezeti egészségkárosodása alakult ki, állapotában romlás vagy javulás nem várható.

A felek kérelmei

- [3] A felperes keresetében kérte az alperest kártérítés címén az általa korábban teljesített 500.000 forint előleg „beszámításával” további 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és különböző jogcímenek különböző összegű vagyoni kártérítés megfizetésére. Keresetét a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 345. § (1) bekezdésére, 355. §-ára és 559. §-ára alapította. Az alperes által korábban teljesített 500.000 forintot a Ptk. 293. §-a szerint kérte elszámolni, ekként a még megtérítendő nem vagyoni kártérítési igényét 3.746.458 forintban számította.
- [4] Az alperes ellenkérelme a nem vagyoni kártérítési igény tekintetében a kereset elutasítására irányult. Az igény jogalapját elismerte, azonban álláspontja szerint az általa teljesített 500.000 forint fedezi a felperes nem vagyoni kárát. A vagyoni kártérítési igényeket jogalapjában egészében, összecszerúságában részben ismerte el.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3.000.000 forint nem vagyoni és 247.500 forint vagyoni kártérítést, valamint járulékait. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és rendelkezett a perköltségek viseléséről.
- [6] A nem vagyoni kártérítés 3.000.000 forintos összegének a meghatározása során az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy a perben tanúként kihallgatott felperesi hozzátartozók a felperessel egyezően adták elő, hogy a perbeli balesetet megelőzően a felperes magát teljes mértékben képes volt ellátni, alkalmanként fizikai munkát tudott vállalni, szívesen járt horgászni, erőteljes,

egészséges ember volt. Az orvosszakértői vélemény megerősítette a felperes előadását abban, hogy a felperes a nehezebb ház körüli, mezőgazdasági munkákban alkalmanként kiegészítőre szorul, a kezével nem tud szorítani, nyaki gerince, bokája nem mozog úgy mint azelőtt, időnként fájdalmat kell elviselnie, fájdalomcsillapítót szed. A felperesnek a baleset elszenvedése miatt nem vitathatóan fájdalmat kellett elviselnie, műtéten esett át, sokáig ágyhoz kötött volt, azután is segítségre szorult. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésén alapuló mérlegelés körében figyelembe vette a felperes életkorát, a munkaképesség-csökkenés mértékét, a sérülés jellegét, továbbá azt, hogy a felperes állapotában javulás nem várható, visszatérő fájdalmai lehetnek, ezért nagyobb részben, 3.500.000 forint összegben alaposnak találta a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényét, és az alperes által korábban ezen a címen térített 500.000 forint figyelembevételével 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest. A felperes Ptk. 293. §-ára alapított számítási igényét alaptalannak találta.

- [7] Az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatta, az alperest terhelő marasztalás összegét 2.247.500 forintra és annak az elsőfokú ítéletben írt késedelmi kamataira leszállította, rendelkezett továbbá az első- és másodfokú perköltségek viseléséről is.
- [8] A nem vagyoni kár összegének megállapítása körében a másodfokú bíróság részben eltért az elsőfokú bíróság álláspontjától. Ítéletének indokolása szerint a szakértői vélemény a felperes balesetből eredő munkaképesség-csökkenését 16%-ban, az össz-szervezeti egészségkárosodását 13%-ban határozta meg. Tényként fogadta el, hogy a felperest ért fizikai sérülések elszenvedése és gyógyulása fizikai fájdalommal, jelentős mozgáskorlátozottsággal járt, amelyek a nem vagyoni kár alapjául szolgáló személyiségi jogi sérelmet, a testi épséghez való jog megsértését megalapozzák. Kétségtelennek találta a szakértői vélemény értékelésével, hogy a sérülések alapján maradványtünetek, egészségkárosodás lépett fel, azonban ezek mértékéhez viszonyítva a nem vagyoni kár elsőfokú bíróság által megállapított összegű, az alperes teljesítését is magába foglaló 3.500.000 forintos mértékét nem tartotta indokoltnak. A felperes esetében olyan jelentős életmódváltozást sem tudott megállapítani, amely ezt alátámasztaná, mert a felperes a személyes meghallgatása során nem adott elő arra utaló körülményeket. Nem tekintette a szakértői véleménnyel alátámasztottnak, hogy a felperes a korábbi hobbiját, a horgászatot a balesetből eredő maradandó sérülései miatt ne tudná folytatni, hiszen a 34. sorszámú szakértői vélemény-kiegészítés szerint közepesen nehéz fizikai munkára (amely 15-20 kilogramm közötti kézi

teherszállítást is magába foglal) a felperes alkalmas, a 28. sorszámú kiegészítő szakértői vélemény szerint pedig a felperes a jobb kezével képes kapaszkodni, magát megtartani, emelni, cipekedni. Ugyancsak nem találta bizonyítottnak azt sem, hogy a felperes 10. sorszámú jegyzőkönyvben rögzített személyes meghallgatása során hivatkozott lelki és fizikai tünetek (rossz érzés, megviseltség, fogyás) a balesettel állnának okozati összefüggésben, ezekre a szakvélemény ugyanis nem tartalmaz megállapítást, a felperes pedig további bizonyítást erre nem ajánlott fel. A szakértői vélemény által megállapított maradandó egészségkárosodás, mozgásbeszűkülés és terhelési fájdalom, valamint a balesetkor elszenvedett fájdalom és megpróbáltatás a másodfokú bíróság álláspontja szerint 2.500.000 forint nem vagyoni kártérítéssel ellentételezhető a Ptk. 355. § (1) bekezdése alapján.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Kérte a jogerős ítéletet a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó részében hatályon kívül helyezni és az elsőfokú ítéletnek a nem vagyoni kártérítésről és kamatáról szóló rendelkezését helybenhagyni. Felülvizsgálati kérelmét a Pp. 206. § (1) bekezdésének és 166. § (1) bekezdésének a másodfokú bíróság általi megsértésére alapította.
- [10] Felülvizsgálati kérelmét a felperes azzal indokolta, hogy a másodfokú ítélet indokolása hiányos, a másodfokú bíróság a bizonyítékokat nem értékelte kellő súllyal, azokat nem a maguk összességében vizsgálta, hanem közülük kiragadva az orvosszakértői véleményt, a szakvéleményben foglaltakra alapozva és az egyéb bizonyítékok figyelmen kívül hagyásával hozta meg az érdemi döntését a felperes nem vagyoni kárigénye vonatkozásában. Míg az elsőfokú bíróság a széles körű bizonyítás adatait (a felperes személyes előadását, a tanúk vallomásait, az orvosszakértői véleményt és az okirati bizonyítékokat) együttesen és a maguk összességében értékelte, figyelembe véve a felperes életkorát, a munkaképesség-csökkenés mértékét, a sérülés jellegét és azt is, hogy a felperes állapotában javulás nem várható, visszatérő fájdalmai lehetnek, értékelte, hogy a felperes a balesetet megelőzően magát teljes mértékben képes volt ellátni, alkalmanként fizikai munkát tudott vállalni, szívesen járt horgászni, erőteljes, egészséges ember volt, és értékelte azt is, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a felperes a nehezebb ház körüli, mezőgazdasági munkákban alkalmanként kisegítőre szorul, a kezével nem tud szorítani, nyaki gerince, bokája nem mozog úgy mint azelőtt, időnként fájdalmat kell elviselnie, a másodfokú bíróság szűkszavú indokolásából a felperes számára az tűnik ki, hogy kizárólag az orvosszakértői véleményben foglaltakra alapozta a döntését. Kifejtette a felperes, hogy az orvosszakértői vélemény csupán

egyetlen a bizonyítékok között, amely az egészségkárosodás mértékét bizonyítja. A felperes mindennapi életvitelében felmerülő nehézségeket, korlátokat, a nem vagyoni jellegű hátrányokat azonban túlnyomórészt a meghallgatott felperes és a tanúk vallomásai tudják alátámasztani, azok a személyek, akik a mindennapok során jelen vannak a felperes életében, közvetlenül tapasztalják a felperest ért nem vagyoni hátrányokat. Ezeknek a nyilatkozatoknak a kellő súlyú figyelembevételére és értékelésére elengedhetetlen a nem vagyoni kár körében történő megalapozott döntés kialakítása során. Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés összege az alapján határozható meg, hogy a tárgyi ügyben a károsult személyhez fűződő és alapvető emberi jogainak sérelme, az okozott kárral okozati összefüggésben bekövetkezett jogsérelem milyen súlyú, milyen a jogsértés következtében kialakult fizikai és lelki állapot tartóssága, időtartama, illetve milyen súlyúak azok a hátrányok, amelyek a károsult életvitelét hátrányosan befolyásolják, továbbá figyelembe kell venni a károsult életkorát, valamint a balesetkori ár- és értékviszonyokat. Utalt rá, hogy a felperes aktív életkorában szenvedte el a balesetet, amelynek következtében a későbbi életére, nyugdíjas korára is kihat a balesetben elszenvedett munkaképesség-csökkenés, -korlátozottság (nehéz fizikai munka), a korábban fizikai erejéből élő felperes létbizonytalanságba került. Kérte a felperes az alperes felülvizsgálati eljárási költségben való marasztalását is.

- [11] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, hogy a felperes által elszenvedett életmódváltozás nem indokol 2.000.000 forintnál magasabb összegű nem vagyoni kártérítést. Kiemelte az orvosszakértői vélemény jelentőségét, utalva arra, hogy egyedül az tekinthető objektív bizonyítéknak. Abból kitűnően pedig a felperes csak a nehéz fizikai munkában akadályozott, nehéz háztartási és mezőgazdasági munkát viszont nem végez és a balesetet megelőzően sem végzett; gyógyszert nem szed és fájdalmakra nem panaszkodott orvosszakértői vizsgálata alkalmával.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. Megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben írt okból jogszabálysértő.
- [13] Az eszmei kártérítés sajátosságaiból, a kár materializálhatatlanságából következik, hogy az ilyen jogsérelmek egzakt ellentételezésére nincs mód. A nem vagyoni kárpótlás összegének meghatározása során az eset összes egyedi körülményét figyelembe kell venni. Ezek között hangsúlyosan kell értékelni a

károsultat ért jogsérelem súlyát és következményeit, valamint a károsult személyéhez tapadó szubjektív szempontokat, személyi körülményeit, azok sajátosságait. Ha a károsodás tartós mozgáskorlátozottságot idéz elő, az általában mérlegelendő körülmények mellett fokozottan tekintettel kell lenni arra, hogy a károkozás hátrányos következményei nem egyszeriek, hanem a mindennapi életet folyamatosan megnehezítik, az élettevékenységet jelentősen korlátozzák (BH1997. 127.)

- [14] A felperes a baleset következtében nyakcsigolya törést, többszörös bokatörést és részleges bénulással járó karsérülést szenvedett. Ezek a sérülések ún. enyhe fokú mozgásbeszűküléssel és idegrendszeri maradványtünettel gyógyultak, de ez nem azt jelenti, hogy jelentéktelenek volnának. 13%-os össz-szervezeti egészségkárosodást jelentenek, amit az 56 éves korában balesetet szenvedett felperes egész hátralévő életében minden nap tapasztal és elszenved. Ezt akkor is el kell viselnie, ha emiatt nem kényszerül jelentős életmód változtatásra.
- [15] Az életmód változtatásnak a sérelem súlyához és következményeihez mérten nem lehet olyan fokú jelentőséget tulajdonítani, ahogy azt a másodfokú bíróság tette. A másodfokú bíróság pedig alapvetően erre a szempontra alapozta a nem vagyoni kár összege tekintetében az elsőfokú ítéletet részben megváltoztató döntését. Ítéletének indokolásából kitűnően ugyanis a nem vagyoni kár elsőfokú bíróság által megállapított mértékét a másodfokú bíróság által meghatározott összeggel szemben egy jelentős életmódbeli változás támaszthatná alá, ez azonban a perben igazolást nem nyert. Emellett utalt arra is, hogy a felperes személyes meghallgatása során hivatkozott lelki és fizikai tünetek (rossz érzés, megviseltség, fogyás) balesettel való összefüggését a szakértői vélemény nem támasztja alá, egyéb bizonyítást pedig erre vonatkozóan a felperes nem ajánlott fel. Ugyanakkor a másodfokú bíróság maga is tényként rögzíti, hogy a felperest ért fizikai sérülések elszenvedése és gyógyulása fizikai fájdalommal, mozgáskorlátozottsággal járt. Amihez hozzá kell még tenni, hogy nem csak járt, hanem jár és a jövőben is járni fog, a szakértői vélemény által is igazoltan. A nyakcsigolya törés nem „csak” a gerincmozgások beszűkülésével, hanem időszakos fájdalommal, hasonlóképpen a bokatörés nem „csak” a bokatájék duzzanatával, hanem terhelési fájdalommal gyógyult. Ez minden további bizonyíték nélkül alátámasztja a felperesnek a rossz érzésre való panaszát, mert a fájdalom általában rossz érzést vált ki az emberekből (kivételes az ellenkezője, és erre vonatkozó peradat végképp nincs), ami ha folyamatos és huzamos, meg is viseli az embereket.
- [16] Az elsőfokú bíróság teljes körűen számba vette a káreset miatti hátrányos következményeket, kellő súllyal értékelte az egészségkárosodás jellegét és fokát. A másodfokú bíróság ezzel

szemben csupán azt az álláspontját rögzítette, hogy a maradványtünetek és az egészségkárosodás mértéke a nem vagyoni kártérítés elsőfokú ítéletbe foglalt összegét nem indokolják. Az egészségkárosodás és hátrányos következményei érintése, elemzése nélkül túlzott jelentőséget tulajdonított a jelentős életmódváltozás hiányának, és tévesen következtetett a felperes által panaszolt lelki és fizikai tünetek (rossz érzés, megviseltség) bizonyíthatatlanságára. Ezzel az okszerűtlen mérlegeléssel megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdését, aminek eredményeként a Ptk. 76. §-át és 84. § (1) bekezdésének e) pontját is sértve, tévesen határozta meg a Ptk. 355. § (4) bekezdésének megfelelő teljes kártérítés összegét. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés alkalmas a felperes által elszenvedett nem vagyoni sérelemmel hozzávetőleg egyenértékű, másnemű előny nyújtására. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben hatályon kívül helyezte és ebben a részében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Záró rész

- [17] A felperes felülvizsgálati kérelme eredményes volt. Ezért az annak arányában számított perköltségek viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles. A felülvizsgálati eljárásban hozott érdemi döntés kihat a másodfokú perköltségek számítására is. A másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült, megtérítendő perköltségeket a Kúria a rendelkező részben foglaltak szerint együttesen határozta meg. A felperes jogi képviselőjével felmerült munkadíjat a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján számította. Az állam által előlegezett és megtérítendő eljárási illeték számítása az Itv. 39. § (1) bekezdésén, 46. § (1) bekezdésén és 50. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2017. március 29.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
HM